

Vi må tenke nytt om fornybar energi, og det er mye tankegods å hente fra «Samla Plan for vassdrag»!

*Av Tor Punsvik, styremedlem i La Naturen Leve og med 40 år som miljøbyråkrat
På konferansen «Fornybar energi på naturens og lokalsamfunns premisser»
Kristiansand 25. april 2022*

LA

ELVA

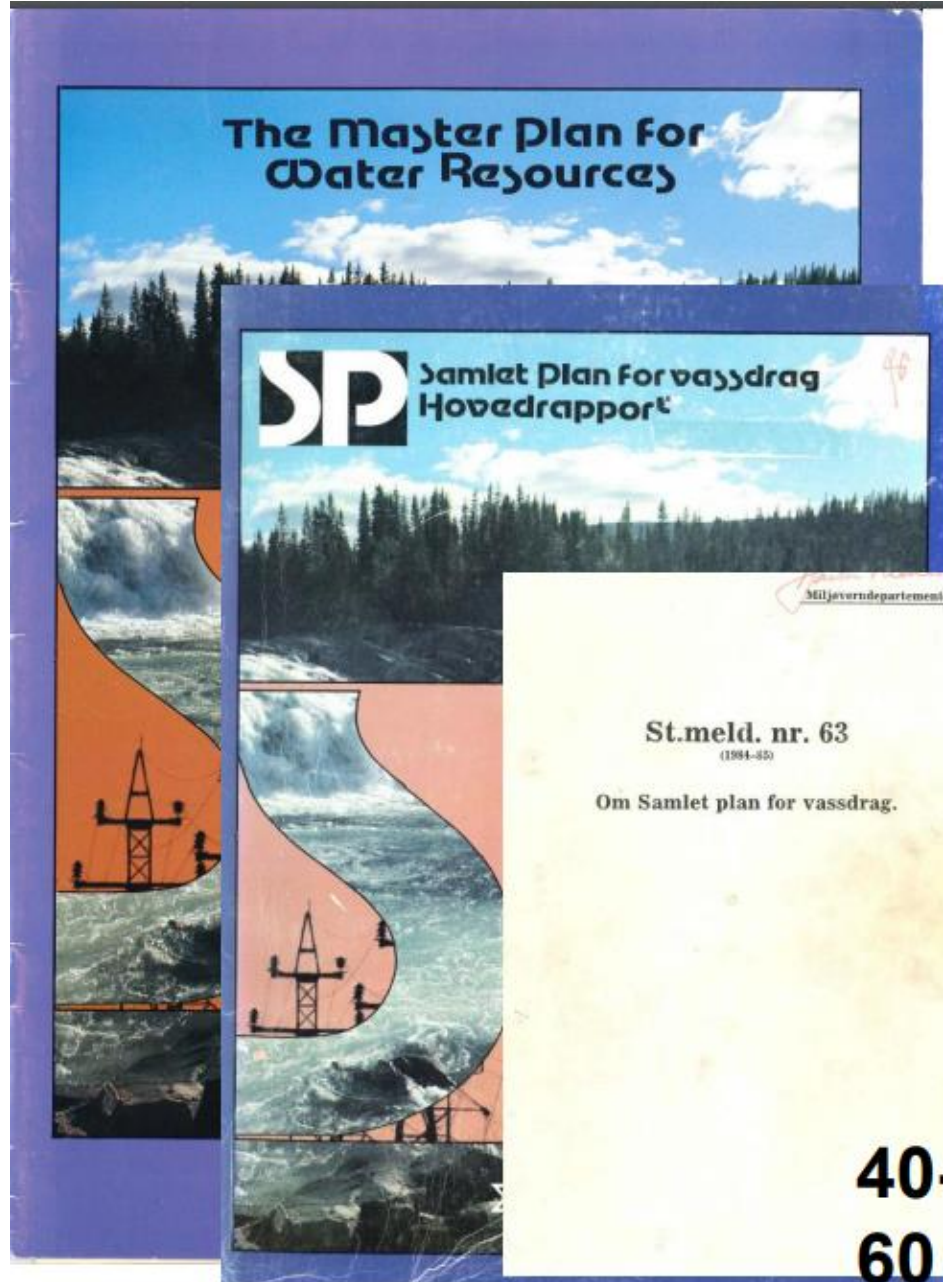
LEVE

Alta 1981:

400 politimenn
fjernet
demonstranter

- 3 stortingsmeldinger 1985,1987,1992.
- **Prosjektet 1980-1984**
- **ca 40 TWh**
- **310 prosjekter in 542 alternativer**
- **246 Vassdragsrapporter/prosjektrapporter**
- **13 + 1 konsekvenstema**
- **16 Prioriteringsgrupper**
- **3 sluttkategorier I,II,III**

40-50 årsverk over 3 år
60 mill 1983 = kr. 170 mill

«Hvis du ikke vet hvor du skal, vil alle veier føre deg dit»
(Lewis Carroll 1865) Mye av vasskraftutbygging før «Samla Plan»

«Uten plan blir all vind motvind»: erkjennelsen bak Samla Plan

- «Hovedmålet med Samla Plan var å fremme for Stortinget et forslag til gruppevis prioritert rekkefølge av vannkraftprosjekter for senere konsesjonsbehandling. Prioritet ble gitt prosjekter med lavest kostnad og minst miljøvirkninger.»
- Som ressursbase for vannkraftprosjekter i Norge ble Samlet plan bygd opp i perioden fra 1984 til 1993. De aktuelle utbyggingsprosjektene ble plassert i ulike kategorier, der de billigste og minst konfliktfylte ble gitt mulighet for konsesjonsbehandling, men ikke de mest konfliktfylte eller kostbare.

Metodisk matrisebruk for å minimere konflikter og maksimere samfunnsøkonomisk gevinst

Miljøkost./Utbyggingskost.	1. (Høyest)	2.	3.	4. (Lavest)
1. Lavest kostnad; miljøet og utbygging	Optimale prosjekter å prioritere utbygd			Høyest økonomisk kostnad å bygge ut
2.				
3.				
4. Høyest miljøkostnad				«Dårligste» prosjekter å fremme – naturlige å verne

14 konsekvenstema

- **Naturvern**
 - **Friluftsliv**
 - **Fisk**
 - **Vannforsyning**
 - **Vannforurensning**
 - **Kulturminnevern**
 - **Jord- og skogbruk**
 - **Reindrift**
 - **Flom og erosjonssikring**
 - **Transport**
 - **Is- og vanntemperatur**
 - **Klima (lokalklima)**
-
- **Regionaløkonomi**

Trafikklysanalogi

Grønt: Klar for konsesjonsbehandling Go for licencing/development

Gult : Vent – kanskje

Red: Primært prosjekter for andre formål – ir
i verneplaner

THE NORWEGIAN MASTER PLAN FOR HYDROPOWER DEVELOPMENT;

Consequence classes

Economy classes

	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
E1	1	1	2	3	5	7	9	12
E2	1	1	2	3	5	7	9	12
E3	2	2	3	4	6	8	10	13
E4	3	3	4	5	7	9	11	14
E5	4	4	5	6	8	10	12	15
E6	5	5	6	7	9	11	13	16

Category 1 Category 2 Category 3

Kategorier i Stortingsmelding 63:

Kategori I:

Prosjekter som alle kan konsesjonsbehandles straks og fortløpende for å bidra til energidekning i årene fremover. Gruppe 1-5; 11 TWh

Kategori II

Prosjekter som kan nyttes til kraftformål eller andre bruksformål .
Gruppe 6-8. 7 TWh

Kategori III

Prosjekter som basert på de tekniske utbyggingsløsninger som foreligger ikke ansees aktuelle for kraftutbygging på grunn av meget stor konfliktgrad med andre brukerinteresser og/eller høye utbyggingskostnader. Gruppe 9-16 19 TWh

Noen grunner til at det gikk så bra !

- Meget sterk politisk backing!
- Styringsgruppe på høyt nivå – 5 dep.råder - kort vei til ministre
- Tverrfaglige team
- Høyt nivå kontaktgrupper på fylkesnivå- fylkesmenn.
- Samlet Plan- personer i fylkene
- Operative retningslinjer
- **Nok ressurser/penger : få jobben gjort! Tid var begrensende faktor ikke ressurser money!**
- **Flaks, hardt arbeid og entusiasme – det var j--- gøy**
- *Problem 1: Vannkraftprosjektene (kap. 3) kom sent i forhold til konsekvensvurderingene*
- *Problem 2 : Metodeutvikling og gjennomføring tett på hverandre*

«Samla Plan for fornybar energi» må til!

- Vannkraft, vindkraft, sol m.m., og energiøkonomisering
- Stimulering gjennom beskatning og tilskuddsordninger til produksjon av fornybar energi; ekstrem skeivfordeling i dag - sterkt i strid med Energilovens føringer og krav om «samfunnsmessighet».
 - Hard beskatning av investering/inntekt vannkraftprosjekter
 - Milliarder av skattepenger går til konfliktfylt vindkraft, sterk subsidiering som i stor grad går ut av landet
 - Vannkraft kan lagres i flerårsmagasiner og brukes ved behov, mens eks. vindkraft er «ferskvare» som må på nett umiddelbart. Tyskland betaler nå milliarder for å få danske vindturbiner til å stå stille.
- Norge er en sinke internasjonalt mtp energieffektivisering & -økonomisering, og blant få land i Europa uten nasjonale mål om dette. Tiltak her har negativ miljøkostnad og potensialet stort!

«Suksessformel» å ta med seg!

- Vannkraft kan være svært kontroversiell, som eks. Alta, men de enorme utbyggingene i eks. Setesdalsheiene ble akseptert. Stort sett all vindkraft er konfliktfylt.
- «Samla plan for fornybar energi» vil kreve erfaringer fra Samla Plan for vassdrag:
 - Sterk politisk backing/styring, nok ressurser og tverrfaglighet
 - Skjønnsmessige og eksakte «formler»/ regnestykker og troverdige matriser
- Krevende, men det må til og kyndige finnes å rådføre seg med som Haakon Thaulow

*La oss smi mens
jernet er varmt!*

Takk for meg!